การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

Assessment of the Needs for the Development of Ethical Leadership of School Administrators Under Udon Thani Primary Education Service Area Office 3

อารดา บุญมาตุ่น[1]
พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ[2]
ธีระพล เพ็งจันทร์[3]
[1]นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
[3]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 135 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.31 เรียงลำดับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการครองตน และด้านการครองคน มีค่าดัชนีความลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากัน และด้านการครองงานมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research is to assess the needs for the development of ethical leadership of school administrators under Udon Thani Primary Education Service Area Office 3. The participants were 135 school administrators and teachers under Udon Thani Primary Education Service Area Office 3 in the academic year 2021**,** who were derived from the Stratified Random Sampling. The research instrument was a questionnaire with five rating scales and an IOC consistency index between 0.60-1.00 of which the entire reliability equaled 0.97. Data analysis included the mean, standard deviation, prioritization of information, and content analysis. After analyzing the data, the results showed that the assessment of the needs for the development of ethical leadership in school administrators was at a medium level in terms of the current state, while the overall level of preferable state was at the highest. The priority need index overall was 0.31, determined as showing the highest value of needs, followed by the principles of self-control and man-administration, and finally work management, which had the lowest value.

Keywords: assessment of the need, the development of ethical leadership, school administrators

บทนำ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิม มีความเป็นภาวะผู้นำในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีหลักธรรมาภิบาลเพราะผู้บริหารเป็นผู้นำร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคุณครู ซึ่งใช้กระบวนการทางการบริหารพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่ประเทศชาติต้องการหน้าที่หลักของผู้บริหารการศึกษา (เจ้าอธิการบุญช่วย โชติวโส และ สุนทร สายคำ 2562 : 159) การบริหารองค์การทุกประเภทจำเป็นที่จะต้องมีจริยธรรมในการบริหารด้วยเหตุผลที่ว่า 1) ความผิดพลาดทางจริยธรรม มีโอกาสทำให้องค์การหรืออาชีพต้องจบสิ้นลงเร็วกว่าปกติ 2) คนส่วนใหญ่จะให้ความเห็นใจ และสงสารคนที่ผิดพลาดทางจริยธรรมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 3) การไม่มีศีลธรรม ความโลภ เป็นสิ่งที่ทำให้อาชีพบุคคลต้องหายนะ 4) องค์การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่ผู้บริหารต้อง

ตระหนัก 5) ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน คิดว่างาน เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต 6) ภาพลักษณ์หรือความหม่นหมองขององค์การในสายตาของประชาชน เป็นอันตรายต่อองค์การอย่างยิ่ง ผู้บริหารต้องมีความตระหนักและมีความเข้าใจในการบริหารองค์กรอย่างมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากองค์การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หากสังคมอยู่ไม่ได้องค์การจะอยู่ได้อย่างไร ผู้บริหารในยุคปัจจุบันจึงจำต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการบริหารองค์กรอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมเพื่อจรรโลงให้สังคมน่าอยู่และทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (จรัญ อติวิทยาภรณ์, 2554 : 417-428) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในสถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา ในระดับสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั่นคือ “ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม” การศึกษาและทำความเข้าใจถึงพฤติกรมการแสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารเป็นสิ่งที่น่าสนใจและนำไปสู่การค้นหาแนวทางมาตรการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาในยุคการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ซึ่งในการบริหารการศึกษาจะต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะที่เอื้อต่อความสำเร็จนี้เช่นกัน ประกอบกับผู้บริหารการศึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาจึงมีความจำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจเสมอ สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำจริยธรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน การสอนภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพ ในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญต่อวิชาชีพเป็นทั้งกระบวนการและพฤติกรรมที่สามารถสอนและเรียนรู้ได้ การมีแบบอย่างที่ดี การปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอน และการให้แรงเสริมที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้บริหารการศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีในอนาคตจะสามารถสร้างและขับเคลื่อนสถานศึกษาไปในทางที่ดีได้ (ชุติมา รักษ์บางแหลม, 2559 : 168-180)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานการศึกษา การบริหารงานจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประกอบกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ต่าง ๆ ที่กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ซึ่งภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะสามารถช่วยพัฒนาให้ไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาวางเป้าหมายไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารรวมถึงพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล สามารถนำไปสู่การปฏิบัติและเป็นแนวทางในการดำเนินงานภายในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อหน่วยงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 203 คน จำนวนสถานศึกษา 203 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัย คือ ผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 135 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปได้ 3 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่อตนเอง 2) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน 3) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต่อการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด

1.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวนที่จัดส่งไป ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดต่อ ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษานั้นโดยตรง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตามรายละเอียด ดังนี้

2.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 103)

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เทคนิคการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ $PNI_{Modified}$ คือ เป็นสูตรที่ปรับปรุง โดย นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการหาผลต่างของ (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการ จำเป็นให้อยู่ในพิสัยช่วงที่ไม่กว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550: 15-17) สูตร $PNI_{Modified} = (I-D)/D$

ผลการวิจัย

การวิจัยสามารถนำมาจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจากมากไปหาน้อยดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล ดัชนีจัดเรียงอันดับความต้องการจำเป็น (PNI) และอันดับที่ของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล		
1.ด้านการครองตน	3.50	0.50	ปานกลาง	4.56	0.52	มากที่สุด	0.30	1
2.ด้านการครองคน	3.49	0.50	ปานกลาง	4.55	0.52	มากที่สุด	0.30	1
3.ด้านการครองงาน	3.56	0.50	ปานกลาง	4.58	0.52	มากที่สุด	0.29	2
โดยรวม	**3.49**	0.50	ปานกลาง	4.56	0.45	มากที่สุด	0.31	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.49, S.D. = 0.50) สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.45) และความต้องการจำเป็นในการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.31) เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการครองตน มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.30) ด้านการครองตน มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.30) ด้านการครองงาน มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$ = 0.29) เป็นลำดับสุดท้าย

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.49, S.D. = 0.50) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าในแต่ละด้านอยู่ในเกณฑ์ที่เท่าเทียมกันแต่ยังไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่มากที่สุดแสดงให้เห็นว่าทุกด้านยังสามารถที่จะพัฒนาและสามารถที่จะเรียนรู้ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นได้ในอนาคต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีวิธี

หรือแบบแผนซึ่งสอดคล้องกับ สาคร สุขศรีวงศ์ (2551 : 87) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำจริยธรรม ผู้บริหาร ควรสนใจและศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและจริยธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างกรอบ รับผิดชอบต่อสังคมอย่างเหมาะสม ย่อมมีโอกาสได้รับประโยชน์มากมายจากการกระทำของตน ในขณะที่ผู้ละเลยหรือฝ่าฝืนก็ย่อมพบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มากมายเช่นกัน และงานวิจัยของ สลิลทิพ ชูชาติ (2556 : 111) ที่ทำวิจัยเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.52) ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าสภาพสิ่งแวดล้อม บริบท ทรัพยากร ของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ผู้บริหารต้องใช้ประสบการณ์ในการทำงานตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า ไปพร้อมกันอย่างมีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับ จรัญ อติวิทยาภรณ์ (2554 : 431-432) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร (Administrators' ethical Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษาน่าจะเป็นความหวังของการเป็น แบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมต่อครู นักเรียน บุคลากรและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบต่อปัญหาด้านคุณธรรมของสังคมของ นักเรียน และต่อวิชาชีพครู โดยปัญหาที่เกิดขึ้นบางครั้งแม้ยากที่จะชี้ชัดได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรควรอะไรไม่ควรประพฤติปฏิบัติในแง่ของศีลธรรมก็ตามสังคมปัจจุบันมีความคาดหวังด้าน จริยธรรมจากผู้บริหารสถานศึกษา และนิยม ไผโสภา (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการครองคน ครองตน และ ครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครพนม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) การประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม (มีค่า$PNI_{Modified}$= 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวิจัยของ สุเนตร ทองคำพงษ์ (2544) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรโดยรวม ครูผู้สอนและคณะกรรมการโรงเรียน เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพฤติกรรม ด้านคุณธรรมโดยรวม ด้านการ ครองตน ครองคน และครองงาน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สิริธร วิชิตนาค (2555: 8)ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคาดหวังของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พิษณุโลกเขต 1 พบว่า คุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมในรายด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อค้นพบ

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เมื่อพิจารณาทั้ง 3 ด้านแล้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน โดยผู้บริหาร จะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี คิดอย่างมีกระบวนและเป็นระบบ มองโลกในแง่ดี มีน้ำใจ ต้องมีวิสัยทัศน์ รู้จักคนและรู้หน้างาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความมุ่งมั่น เสียสละและ สร้างขวัญกำลังใจให้กับเพื่อนร่วมงาน ต้องมีการวางแผนร่วมกัน มีข้อตกลงในการปฏิบัติงานร่วม ทำงานเป็นระบบมีกำหนดการ และตารางงานที่ชัดเจน มีความเป็นธรรม เป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีเหตุผลอยู่เหนืออารมณ์ และมีสติสัมปชัญญะอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจของผลงาน และพัฒนาให้มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรที่จะศึกษาการนำหลักธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้ และควรที่จะศึกษาแรงจูงใจในการนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานต่อไป เพื่อจะได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

เอกสารอ้างอิง

จรัส อติวิทยาภรณ์. (2554). **หลักการ และทฤษฎีการบริหารทางการศึกษา (Principle and Theory of Educational Administration).** (พิมพ์ครั้งที่ 2), สงขลา : เทมการพิมพ์

เจ้าอธิการบุญ ช่วยโชติวโส และ สุนทร สายคำ. (2562). **ภาวะผู้นาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.** ขอนแก่น: เอมี่ ก๊อปปี้ เซนเตอร์.

ชุติมา รักษ์บางแหลม, เอกรินทร์ สังข์ทอง, ชวลิต เกิดทิพย์ และชิดชนก เชิงเชาวน์. (2559). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม: หนทางสู่การขับเคลื่อนภาวะผู้นำในสถาบันศึกษา. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์,** 8 (1), 168-180.

นิยม ไผโสภา. (2553). **พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงาน ตามแนวพุทธธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5).** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สลิลทิพ ชูชาติ. (2556). **พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชรเขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สิริธร วิชิตนาค. (2555). **คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคาดหวังของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2551). **การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร(Management from the Executive's Viewpoint).** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเนตร ทองคำพงษ์. (2544). **พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.